

Гозий, Мухаммадгозий (18-асрнинг 2-ярми — Кўкон — тахминан 1818) — шоир. Бухоро мадрасаларида ўқиган. Кўкондаги Мадрасаи Мирда мударрис, муфти бўлган. Акмал Хўкандийнинг якин дўсти. Ўзбек ва форс тилларида ижод қилган. Фузулийни ўзига устоз билган. Шеърларининг мазмуни билан ҳам, дунёга, атроф-мухитга муносабатини кўрсатишда, бадиий санъатлардан фойдаланишда ҳам Фузулий йўли, услубини қўллаган. унинг газалларига мухаммаслар боғлаган. Кўпроқ лирик газаллар, таърих-шеърлар ёзган, девон тузган. Лирик шеърларида инсон калбининг кечинмаларини, орзу-истакларини, кувонч ва кайгуларини қуйлаган, чин инсоний мухаббат, гўзаллик ва садокат, инсонпарварлик ва адолатпарварликни улуғлаган. Гозий шеърлари 18-асрнинг 2-ярми — 19-аср бошларидаги ижтимоий ҳаётнинг ҳаққоний манзарасини кўрсатишга, адабий ҳаётда мавжуд бўлган турли йўналишларнинг моҳиятини тўлароқ ёритишга хизмат қилади. Ижтимоий лирикасида эса ўша даврда ҳукм сурган адолатсизликдан, ҳақсизликдан, бахтсиз толедан шикоят қилади («Букулди коматим...», «Девонамен...» ва б.). Таърих-шеърлари асосан рубоий тарзида ёзилган бўлиб, кўпчилиги шаҳар аъёнлари. йирик амалдорларнинг вафотига бағишланган. Дидактик мавзудаги асарларида инсон фазилатларини юкори тутиш, ҳаётла камтар бўлиш, инсон кадрини ерга урмаслик, ўз кадр-кимматини саклаш зарурлиги таъкидланган. Анъанавий «ширу шакар» усулида мусаддас ва мустазод-таржеъбандлар ҳам ёзган; мустазодларининг айримлари оригинал усулда ёзилган.

Гозий девонининг 4 қўлёзма нусхаси бизгача етиб келган, улар Ўзбекистон Фанлар Академияси Шарқшунослик институтида (инв. №121, 6117, 2296, 11) ва Россия Фанлар Академияси Шарқшунослик институти Санкт-Петербург бўлими (инв. №109) да сақланади.

Бегали Косимов

Киши олдидаги овқатга кул чўзма,
Ўз олдиндаги овқатни егин, эй зариф.

* * *

Бўлма коми нафс учун хар сифланинг олдида паст,
Обрўсизлик юкин чекмакка миздур ўлмагил.

* * *

Масти икбол ўлма, идбори била огритма бош,
Тотмагил бу бодани, зинхор махмур ўлмагил.